

HAFİZ ŞİRAZİ

Hafiz Şirazi klassik fars poeziyasının ən görkəmli nümayəndələrindən biridir. Yazmış olduğu qəzəllər mistik düşüncə və məhəbbətin mədhinə görə Şərq ədəbiyyatının ən gözəl incilərindən sayılır. Türkdilli poeziyada qəzəl dedikdə Füzulinin adı yada düşürsə, farsdilli poeziyada Hafiz qəzəlin ustası sayılır. Hafiz qəzəllərinin filoloji tərcüməsini təqdim edirik:

İtkin düşmüş Yusif yenidən Kənanə qayıdır, qəm yemə!
Hüzn daxması bir gün gülüstana dönər, qəm yemə!

Ey qəmli ürək, halın yaxşılaşar, bədbin olma!
Bu qarışıq baş yenidən sahman tapar, qəm yemə!

Ey gözəl səslili bülbül, ömrün baharı gəlsə, çəmənin taxtının üstündə
yənə gül çətirini başına çəkəcəksən, qəm yemə!

Əgər fələyin çərxi iki gün muradımızca dönmədisə, üzülmə!
Dövrünün halı daima bir cür olmaz (dəyişər), qəm yemə!

Ey! Naümid olma, çünki qeyb sirrindən xəbərdar deyilsən.
Pərdənin arxasında gizli oyunlar gedir, qəm yemə!

Ey ürək, əgər dağıdıcı sel həyatın bünövrəsini yıxarsa, üzülmə!
Çünki sənənin gəmi kapitanın Nuhdur, tufana görə qəm yemə!

Əgər səhrada Kəbə şövqü ilə yeriyəcəksənsə,
tikanlar səni incidir deyə qəm yemə!

Baxmayaraq ki, mənzil çox təhlükəli və məqsəd də çox uzaqdır, üzülmə!
Heç bir yol yoxdur ki, onun sonu olmasın, qəm yemə!

Halımız, günümüz canan ayrılığı və rəqib inadkarlığı ilə keçir.
Hal dəyişdirən Tanrı bunların hamısını bilir, qəm yemə!

Ey Hafiz, yoxsulluq küncündə və qaranlıq gecələrin yalnızlığında
nə qədər ki, məşğuliyyətin dua və Quran dərşidir, qəm yemə!

* * *

Açıq-aşkar deyirəm və öz dediyimdən məmnunam:
Mən eşqin quluyam və bununla da hər iki cahandan azadam.

Mən qüdsiyyət gülşəninin quşuyam. Ayrılığı -
bu hadisələrlə dolu tələyə (dünyaya) hansı yolla düşdüyümü necə şərh edim?

Mən mələk idim və yerim uca cənnət idi.
Bu xaraba dünyaya məni Adəm gətirdi.

Sən olan küçyə çatmaq istəyi Tuba ağacının kölgəsinə,
hurilərə və Kövsər hovuzuna olan həvəsi qəlbimdən sildi.

Qəlbimin lövhəsində yar qamətinin əlifindən başqa bir yazı yoxdur.
Nə edim, ustadım mənə başqa hərf öyrətməyib.

Mənim bəxt ulduzumu heç bir münəccim tanımadı.
Ya rəbb, dünya anasından hansı tale ilə doğulmuşam?

Eşq meyhanəsinin qapısına qul olandan bəri
məni təbrik etməyə hər an yeni bir qəm gəlir.

Gözümün bəbəyi ürəyim qanını içirsə, buna layiqəm.
Çünki qəlbimi xalqın ciyərparasına vermişəm.

Saçının ucu ilə Hafizin üzünü göz yaşından təmizlə.
Əks halda, bu sel varlığımın bünövrəsini anbaan yuyub aparacaq.

* * *

Bağa yenə gənclik çağının rəvnəqi gəlib.
Xoş nəğməli bülbül' gülün müjdəsi yetişir.

Ey səba, çəmənin cavanlarına -
sərvə, gülə, reyhana bir də çatsan (baş çəksən), bizim salamımızı onlara çatdır.

Şərab satan müğbeçə bu cür ciltvə göstərsə,
kirpiklərimi meyhanə qapısına süpürgə edərim.

Ey saf ənbər qoxulu saçlarını ay üzünə çövkən edən gözəl,
mənim kimi sərgərdanın halını pərişan etmə!

Qorxuram ki, şərabı çöküntüsünə qədər içən bu rindlərə gülən kəsler
sonda öz imanlarını meyhanədə itirələr.

Tanrı adamlarıyla dost ol ki, Nuh gəmisində
elə bir torpaq var ki, tufanı bir damla su belə saymaz.

Fələyin evindən bayıra çıx, ondan çörək istəmə!
Çünki bu xəsis axırda öz qonağını öldürür.

Son yatacağı yer iki ovuqluq torpaq olacaq kəsə də ki,
eyvanını göylərə qədər yüksəltməyə nə hacət var?

Ey mənim Kənan ayına (Hz.Yusifə) bənzəyən gözəlim,
Misir taxtı sənənin oldu, zindanla vidalaşmağın vaxtı çatıb.

Ey Hafiz, mey iç, rindlik et, xoş keç,
amma başqaları kimi Qurani hiylə tələsinə çevirmə!

* * *

Əgər o Şiraz türkü (gözəli) bizim könlümüzü ələ alarsa (bizimlə mehribanlıq edərsə),
onun hindu (qara) xalına Səmərqənd və Buxaranı bağışlayaram.

“Filoloji tərcümə” rubrikası

Saqi, dirilik şərabını ver ki, cənnətdə
Rüknabad çayının sahilini və Müsəllə bağı tapmayacaqsan.

Aman şəhərə qarışıqlıq salan bu şux və şirindil gözəllərin əlindən ki,
onlar türklərin süfrə tarac etməsi kimi ürəkdən səbr tarac etdilər.

Yarın gözəlliyinin bizim natamam eşqimizə ehtiyacı yoxdur.
Gözəl üzün rəngə, boyaya, xəttü-xala nə ehtiyacı var?

Mən Yusifdəki günü-gündən artmaqda olan o gözəllikdən bildim ki,
eşq Züleyxanı ismət pərdəsindən çıxardar.

Söysən də, lənətləsən də, dua edərim.
Acı cavab o şəkər və ləl dodağa yaraşır.

Ey can, nəsihətimi dinlə ki, xoşbəxt cavanlar
bilikli qocanın öyüdünü canlarından daha artıq sevdilər.

Mütrübdən və şərabdan danış, kainatın sirrini az axtar!
Heç bir kəs elm yolu ilə bu müəmmarı açmadı və açmayacaq.

Hafiz, qəzəl deyərək dürr dəldin. Gəl və onu gözəl-gözəl oxu ki,
fələk sənənin nəzminə Süreyya həmayilini səpələsin (hədiyyə etsin).

* * *

Ey saqi, şərab nuru ilə qədəhi parıldat!
Ey mütrüb, de-gül, çünki dünyanın işi muradımızca oldu.

Ey şərabdan aldığımız sonsuz ləzzətdən xəbərsiz olan!
Biz piyalənin içində yarın üzünün əksini görmüşük.

Ürəyi eşq ilə dirilən kəs əsla ölməz.
Bizim ölməzliyimiz aləmin kitabına səbt olunub.

Düz qamətliyərin naz-qəmzə etməsi
bizim sənubər yerləşli sərvimizin ciltvələnməsinə qədər davam edər.

Ey külək, dostların gül-çiçək dolu bağına yolun düşsə,
xəbərimizi mütləq canana ərz et!

De ki, niyə bizim adımızı qəsdən unutmağa çalışırsan?
Onsuz da, elə bir zaman gələcək ki, adımız yadına düşməyəcək.

Sərxoşluq məlahətli gözəlimizin gözələrinə yaraşır.
Bu səbəbdən bizim ixtiyarımızı sərxoşluğa təslim ediblər.

Qorxuram ki, qiyamət günü şeyxin halal çörəyinin dəyəri
bizim haram suyumuzdan çox olmaya.

Hafiz, gözündən yaş dənələri saç ki,
bəlkə, vüsal quşu tələmizə tərəf gələ.

* * *

Səhər vaxtı oyaq bəxtim çarpayımın başına gəlib dedi:
Qalx ki, o şirin hərəkətli Xosrov (şah) gəlib.

Başına bir qədəh çəkib, sərxoş halda tamaşaya get ki,
öz nigarının nə əda ilə gəldiyini görəsən.

Ey xəlvətə çəkilib çətinlikləri həll edən müdrik!
Muştuluğumu ver ki, Xüten çölündən müşklü ceyran gəlib.

Göz yaş qəlbə yanmışların üzünə yenidən tərəvət gətirdi,
nalə miskin aşıqın fəryadına çatdı.

Könül quşu yenə bir kaman qaşlının eşqinə düşüb.
Ey göyərçin, gözdə-qulaqda ol ki, şahin (səni ovlamaq üçün) gəlib.

Ey saqi, şərab ver və düşmən-dost qəmi yemə.
Çünki könlümüzün arzusuna uyğun olaraq, o (düşmən) getdi və bu (dost) geldi.

Yaz buludu zəmanənin vəfasızlığını görüb,
yasəmənin, sünbülün və nəsrinin üstünə göz yaş tökdü.

Səba Hafizin sözünü (şeyrini) bülbüldən eşidən kimi
ənbər saça-saçə reyhanlara tamaşa etməyə gəldi.

* * *

Səba, lütf edib o gözəl ceyrana de ki,
bizi dağlara və çöllərə sən salmışsan.

Ömrü uzun olsun o şəkər satanın!
Niyyə şəkər yeyən tutuquşuya qarşı mehribanlıq etmir?

Ey gül, yoxsa şeyda bülbülü soraqlamağa
gözəlliyindən doğan qürur icazə vermədi?

Nəzər əhlini xoş xasiyyət və lütf ilə ovlamaq olar.
Ağıllı quşu ip və tələ ilə tutmazlar.

Bilmirəm nə səbəbdən qara gözlü, ay üzülü, sərv qamətliyə
aşinalıq (mehribanlıq) bilməzlər?

Sevgili ilə oturub şərab içərkən
bu nəsihsiz və yazıq sevdələri yad et!

Sənənin gözəlliyinə bundan başqa qüsurlu tuta bilməzlər.
(Həmin qüsurlu bundan ibarətdir ki,) gözəl üzlülər mehr və vəfa yolunu bilməzlər.

Hafizin sözü ilə Zöhrenin nəğməsi
Məsihanı göydə rəqs etdirsə, təəccüblü deyil.

Fars dilindən tərcümə edən:
MƏHƏMMƏD NURI